

**BRATSKE
VEZI MED
MURSKO
SOBOTO IN
BETHLEHE-
MOM**

str. 6

**LEP DAN
ZA NAS**

str. 7

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 26. marca 1998 ☼ Leto VIII, št. 6

Zanemarjeni: prostitutke in manjšinci

VOLITVE IN VALITVE

Ko se s predsednikom Slovenske zveze in Državne slovenske manjšinske samouprave v temi peljemo iz Budimpešte proti domu, nas nadvse preseneti snežni metež. Nekaj dni pred "uradno" pomladjo. Na madžarskem radiu so ravnokar poročila, ki nas informirajo, da je Parlament Republike Madžarske končal s svojim štiriletnim delom. Poslanci da so tudi zadnji dan še kako trdo delali, vendar zakona o skupščinskem zastopstvu manjšincev in zakona o prostituciji niso uspeli sprejeti. Že v redu, kaj neki naj bi se tako resna ustanova ukvarjala z nekimi kurbirskimi posli... Še dobro, da so v neverjetni nag(1)ici sprejeli zakon o prizadetih ljudeh. Tako bo ostalo vsekakor manj prizadetih.

Vendar naša prizadetost ni nič v primerjavi s porazom, ki ga je baje utrpel v narodnostnih logih dobro poznan državni sekretar, ki se je na poslovnem sprejemu veleposlanika R Slovenije v Budimpešti malodane razjokal, češ da se je zaradi izjalovitve manjšinskega par-

lamentarnega zastopstva izničilo njegovo šestletno požrtvovalno delo! Ubogi. Prizadeti. Zlasti zdaj, ko mu je potekel mandat v parlamentu. Prej pa bog in batina. (U)bog(i). Kako to, da ministrski predsednik na poslovnem sprejemu za narodnostne skupnosti v parlamentu ni povohal niti predstavnikov tistih manjšin, ki se niso vključile v Manjšinski forum ("Narodnostno stranko")? Mogoče pa so se vseeno prav odločili ravno slednji, ki niso zaupali zavlačevalski taktiki sedanjega parlamenta in se podali

na negotove vode strankarske politike? Mogoče je bila njihova odločitev vendarle pravšnja? Kljub temu da mogoče niti enega samega narodnostnega poslanca ne bodo dobili? Še tudi v najslabšem primeru bodo na boljšem kot z izjalovljenim zastopstvom, ker so vsaj pokazali, da se ne strinjajo, da 12 let (do 2002) po demokratičnih spremembah ne bodo imeli urejenega zastopstva v parlamentu? Ali se sploh zavedamo, kaj pomeni v najboljšem primeru 12 let za neko izumirajočo narodnost?

Kako to, da je celo "naš porabski" poslanec (B. Mészáros) glasoval proti? Se še spomnite, dragi porabski volivci, kaj vse vam je obljubljal taisti gospod pred štirimi leti? Ne boste pozabili tega, ko se bo v kratkem ponovno pojavil in vas nategoval z obljubljenimi deželi?

Saj ne gre zato, da skupščina v zadnjih štirih letih ne bi nič naredila, saj je sprejela vendarle 505 zakonov in 454 odlokov. Z gospodarskega področja, ki je osnova za vse drugo, jih je kar 130. Ustavno sodišče je v

mandatnem obdobju razveljavilo vsega skupaj tri zakone in 43 zakonskih odlokov, kar je za porajajočo se demokracijo kar lep uspeh... Vendar naj bo vsakomur dovoljeno, da nerga zavoljo tega, kar njega najbolj žuli.

Najbolj zaskrbljujoče pa je, da se je v zadnjem času - kot del volilne kampanje - pojavil, se vali tudi politični terorizem. Najprej je odjeknila eksplozija pri vходу sedeža utaplajoče se Stranke malih posestnikov. Pred kratkim pa so neznanci z razstrelivom povzročili precejšnjo gmotno škodo v stanovalni hiši in parkirišču predsednika iste stranke. Strankarski prvak izvenparlamentarne nacionalne stranke, nekoč politični pajdaš napadenega, pravi, da ga cela stvar nekoliko spominja na požig rajstaga (Reichstaga).

Res škoda, da niso sprejeli zakona o prostitutkah, ker se kurbarija dejansko bliskovito razrašča, postaja pereča, večinska. Manjšinske kurbice pa se bodo do l. 2002 tako ali tako postarale...

Francek Mukič

Moramo imeti kvaliteto

"Samo ena stvar mi je žal - čeprav sem večino sveta videl, poslovno in drugače - da mi je vzelo toliko časa, da sem prišel v Porabje. Sem izredno vesel, da sem med vami, da občutim ta duh, korajžo pa delavnost," je povedal predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Jože Bernik ob svojem prvem obisku v Porabju. (Gospod Bernik se je s svojo soprogo priključil sodelavcem kongresa, ki so skupaj s slikarko Vido Pfeifer Sajko podrli zelo uspelo razstavo umetnice v Monostru. Ob obisku smo ga prosili za kratek pogovor.)

Dr. Bernik (z desne) s soprogo in sodelavci Svetovnega slovenskega kongresa.

- S kakšnimi načrti ste prevzeli funkcijo predsednika kongresa?

"Že od 1991. leta sem bil podpredsednik kongresa, kasneje so me na Dunaju (l. 1994) izvolili za predsednika in potem lani v Mariboru ponovno. Te funkcije si nisem želel, kajti v mojih letih je človek bolj nagnjen k počivanju kot k delu. Vendar sem jo z veseljem sprejel, ker ni bilo drugega kandidata. Slovenci se moramo povezovali kjerkoli smo, ali v Porabju ali v Avstraliji ali v Severni-Ameriki. Pri tem šteje vsak Slovenec. Mi smo majhen narod in zaradi tega moramo gledati na to, da povežemo vse sile."

- Živeli ste v ZDA, ogromno sveta ste prepotovali. Kateri je bil tisti motiv, ki vas je pripeljal domov?

"Glejte, jaz nikdar nisem nehal biti Slovenec, čeprav sem bil v Italiji, Španiji, Franciji, potem pa v Združenih državah. Moram reči, da dolga leta nisem mogel prav posebej delovati za slovenstvo, ker sem bil v precej občutljivi službi. Veliko sem moral

potovati od Sovjetske zveze do Kitajske. Kamor sem prišel, sem poskusil obiskati Slovence. Tako v Pakistanu ali v Južni Afriki, recimo, misijonarje ali kakšnega slovenskega gostilničarja.

V Slovenijo sem že prej moral hoditi, ker sem bil odgovoren za oddelek za mednarodne pravne posle pri neki farmacevtski družbi v Chichagu. Ko sem šel v pokoj, sem rekel, da imam prava zadosti, rad bi se posvetil slovenskim zadevam. 1989. leta sem se takoj angažiral pri pripravah kongresa. 91. leta sem bil povabljen, da

pomagam Demosovi vladi. Bil sem vesel, da sem to izkušnjo dobil in da sem lahko Sloveniji nekaj dal nazaj."

- Prav gotovo imate veliko izkušenj s Slovenci v ZDA, zlasti v Chichagu. Kako je, recimo, tam z asimilacijo? Z drugimi, tretjimi rodovi? Ali je nekaj podobnega, kot se dogaja madžarski skupnosti v Ameriki, da se vnuki in pravnuki začnejo zavedati svojih korenin in se kot tuji jezik učijo svojo materinščino. Ali je med Slovenci to drugače?

"Ni prav dosti drugače, kajti tam je ena logika v asimilaciji. Čeprav je res, da je včasih Amerika veljala za toplini lonec. Toda zadnjih 30 let je etničnost postala neke vrste vrednota, ki jo tudi Amerikanci poskušajo negovati. Seveda je res, da veliko zavisi od staršev in od skupnosti. Če starši ne gledajo na to, da otroke že zgodaj začnejo uvajati v slovensko razmišljanje, korenine itd., potem je težko. Vendar pa kot neko pravilo velja naslednje. Prva generacija (že tam rojena) se mora življati,

se bori za svojo lastno identiteto, da se plasira v družbi in šele potem druga in tretja generacija začne malo gledati okrog sebe, kaj pravzaprav smo. Iščejo korenine. Lahko se izvrši nekakšen preporod. Toda ta preporod moramo negovati in zato je treba tem ljudem dosti pomagati.

Če smem še tole reči. V Chichagu je veliko Prekmurcev, Prekmurci so izredno delavni, sposobni ljudje. Pred nekaj leti smo zgradili v Chichagu slovenski kulturni center. Predsednik tega je Martin Hozjan, ki je Prekmurec. Ustvaril je zelo dobro podjetje, ki dela tiskarske stroje. Imamo še zmeraj dodatno slovensko šolo ob sobotah. Vendar Prekmurcev nismo mogli privabiti, ker so rekli, da če bodo njihovi otroci hodili tja, se bodo drugi otroci iz njih norca delali, ker oni govorijo po prekmursko. Smo ponudili tudi, da dobimo kakšno učiteljico, ki zna tudi prekmursko, ampak to se ni obneslo. Zdaj se nekako poskušajo priključiti temu, ker že tudi v njihovih družinah govorijo večinoma angleško. Tako, da potem ni tega problema."

- Katero so po vašem vrednote, ki lahko obdržijo zamejske skupnosti, sploh pa našo, ki ni prav velika?

"To je težko reči, ker ima vsaka skupnost svoje lastne potrebe. Vendar bi rekel, da so bili Slovenci vedno znani kot pridni delavci in pridni ljudje. Vendar to ni zadosti, da se človek afirmira v svetu. Potrebno je imeti tudi zavest, pa ne manjvrednostnega občutka. Kajti le tako se lahko človek v družbi uveljavi kot Slovenec. Moramo skrbeti za to, da imamo kvaliteto v svojem poklicnem delu kot tudi v samem delu, v družbi. Moramo skrbeti za to, kajti le tako bomo uspeli kot narod, zlasti če resnično gremo v Evropsko skupnost. Moramo se najprej notranje povezati in pa obdržati in gledati, da ne izgubimo slovenskih vrednot, jezika, naših navad, naše zgodovine itd. Da se ne utopimo, ampak da svojo posebnost - če smem tako reči - malega naroda lahko prenesemo v mozaik te skupnosti. Če pa tega ne bomo naredili, potem nas pa verjetno čez 100 let ne bo več."

M. Sukič

Naturpark po avstrijsko

Nej dugo nazaj so nistarni župani z naše krajine obiskali naturpark GREBENZEN v Avtriji. Ka so tam vidli, nam je tapravo župan s Senika **Martin Ropoš**.

"V našoj krajini je dosta nevolé bilau zavolo toga, ka ka je naravno-zaščiteno območje (természetvédelmi terület), ka je naravni park (natúrpark) pa ka je narodni park (nemzeti park). Na začetki smo tau vse mejšali pa je iz toga dosta nevolé bilau. Zdaj smo se tak odlaučili, da bi te trilateralni naturpark (Őrség-Raab-Goričko) podpirali (támogatnánk). Po pravici je tau samo malo več kak naravno zaščiteno območje. Tau zdaj že zatok leko naravno zaščiteno območje. Tau sam že biu v Avstriji pogledat en takšen park. Tam so nam pokazali, kak tau tam delajo, kak lüstvo s tem vred žive.

Ge bi tau tam najbole rad zvedo, kak gordržijo naturpark, ka tau tistomi narodi, steri tam žive, zaznamenüje, ka tau prinesé. Tau se je pokazalo, ka lüstvo s tem vred leko žive, vejndrik nejmajo ranč telko naprejpisanja nej kak v naši krajini že zdaj, ka je zaščiteno območje."

- Kak pa te naturpark gordržijo?

"Ge sam mislo, ka od države ali pa prej programov dobijo na tau penaze. Dapa na žalost, nej. Približno polovico proračuna (költtségvetés) da dežela (tartomány), drugo polovico pa samouprave, štere so v tistoj krajini."

- Kakša je tista krajina, s koga se tam živé?

"Skurok gnaka kak naša. Samo ka je tam bole vse ostalo. Istina, ka je malo bole vrkaj na brgaj gé. Dapa s tem vred, ka uni tau vse majo obdelano. Tam trno oradke zemlé nega, tau je že malo više. Krave držijo, večinoma s toga živejo. Zatoga volo je cejla pokrajina pokošena, lepau spucena. V držinaj so z mladimi vred vsi doma gé. Ka pridelajo, tau doma ponücajo. Dosta držin se spravla s kmečkim turizmom. Dosta držin si je stare iže obnovilo (iže so ranč tak raztraušene kak pri nas), pa sobe vödava turistom. Držine živejo vküper s turisti. Če pridejo kakšni iz varašaj pa so najgeri, kak se na pavraj dela, leko sami tó sprobajo. Držina pa vse doma pridela, ka jim nüdi za zajtrik, obed pa večerjo. Turisti pa med dnevom leko idejo kaulek po krajini pa si go poglednejo.

Ge tak mislim, ka mi pri nas tó dostakaj mamo za videti, samo nej mamo vönapisano, nej mamo napisano pa vödjano zgodovino (történet) kakše cerkvi itt. Pa ka nam eške fali, ka bi tak lepau vseposedik red meli pa pokaušeno meli kak oni. Oni za tau majo gorvzetoga enoga delavca, steroga država plača."

- Ka pa kaj pravijo te držine?

"Na žalost, smo nej mogli not titi k kakšoj držini, ka bi je pitali, če se njim tau splača. Po mojom se njim splača, ka se kaže, ka je cejla krajina okoli tej držin lepau vred vzeta.

Gestejo takše držine tó, ka ne davlejo vó sobe. Tiste, ka doma pripravijo, leko odajo restavracijam, krčmam. V gostilni je te napisano od steroga pavra je kaj bilau küpleno."

- Kakše cilje ma en tak naturpark v Avstriji?

"Prvo je, naj se krajina ohrani, naj se šege in navade obdržijo. Potejn pride turizem pa ka lüstvo od toga leko žive."

-MS-

Štenjé

PAVERSKI KEJPI

Slovenski pisateu Janko Kersnik (1852-1897) se je naraudo v gosposki držini, se je včiu v Ljubljani i Beči, je živo v ednom gradi – pa je donk dobro pozno paversko življenje. Kak fiškališ je spozno življenje vsikšefele lidi, tak pavrov tō. Ka je vūdo, čūu, je dojspiso (*Ciklamen, Agitator, Rošlin in Verjanko, Jara gospoda, Kmetske slike*). Tak kak je bilau, lejpo i grdo. Za toga volo je Kersnik najbolje pomemben **realist** slovenske literature s konca 19. stoletja. O paverskom življenji (fotivaj, svaji v držini, erbi, penazaj, lagvom življenji pojbov pa dejkeu, smrti staroga pavra itd.) je piso pripovejsti v novinaj *Ljubljanski Zvon*. V pripovejsti *Kmetska smrt* dojspiše, kak méra stari paver, šteroga je božji bič vdaru, pa se je cū eške zežgo. V posteli leži i erbo tala, teštament dojguči:

"Od domačinov je samo Planjavka ostala v sobi, otroci in posli so šli venkaj po opravkih, ki so si jih kar izbirali.

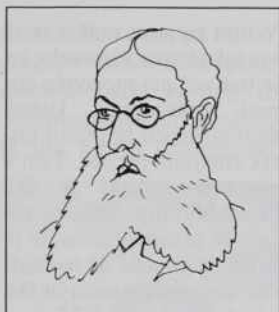
Nekoliko trenutkov je bilo tiho v sobi, le od ure poleg vrat se je čul enakomerni: "Tik, tik, tik."

Bolnik je prvi izpregovoril.

"Zemljišče naj bode Antonovo," dejal je počasi in v odmorih, "drugim po osem sto, Miciki pa še kosilo in posteljo in skrinjo, če se omoži."

"Torej bališče?" vprašal je Češek.

"Ne, samo posteljo, pa skrinjo!" -

Potem so zopet vsi molčali.

"Pa pokopati me mora – z dvema gospodoma!"

"In za svete maše?" vpraša Bunček.

"Sto goldinarjev za rimske maše pa za cerkev tudi petdeset goldinarjev!"

"Pa za sedmino?" oglasil se je Mrtinkovec.

"Tudi sedmino mora napraviti."

"Kar reci – koliko!" silil je Mrtinkovec, ki je že sedaj požiral sline v mislih, kako se bode jelo in pilo na sedmini.

"Bo že vedel in bode – vedel!" zavrnil je bolnik, ki je govoril vse razločno, dasi pretrganu.

Molčali so sedaj, akoprav jim je bilo vsem še nekaj na jeziku.

In ker nihče od sosedov ni zinil, oglasila se je Planjavka tam izza peči:

"Kaj pa meni?"

"Materi pa – doto, ki jo ima v zemljišču, in pa živež do smrti – pa – kot – pa – obleko –"

"In drugega nič?" zavajkala je starka. "Torej za to sem se trudila in delala kakor črna živina?"

Spustila se je v glasen jok."

(odlomek)

Marija Kozar

V prejšnji številki Porabja je bil na delu tiskarski škrat.

Tako je "ukradel" naslov članka na prvi strani, ki bi se moral glasiti: "Prestopiti mejo od sporazumevanja k dejanjem".

Za neljubo napako se uredništvu in bralcem iskreno opravičujemo.

Tiskarna

KNJIŽNICA, NEJ KNYIŽNICA (5)

Za celostno dvojezično podobo naših porabskih vasi bi bilo potrebno še marsikaj storiti; začnemo lahko kar pri krajevnih napisih – dvojezičnih poimenovanih posameznih krajev. Ko prestopimo slovensko-madžarsko mejo na meddržavnem mejnem prehodu Martinje-Gornji Senik (niti na slovenski niti na madžarski strani to ni zapisano, torej moramo vedeti sami), se najprej srečamo s tablo, ki nas v madžarskem jeziku opozarja, da je do Monoštra 15 km. Seveda piše: Szentgotthárd 15 km. Monošter? Dajte, no! Poznam primer mojih znancev, ki so iskali Monošter in razočarani ugotovili, da so našli le Szentgotthárd.

Peljemo se dalje, pojavijo se prve hiše Felsőzölnök – Gornji Senik. Krajevno poimenovanje ni dosledno dvojezično, saj je ob koncu vasi povsod le enojezično. Gornjemu Seniku sledi Dolnji Senik – Alsószölnök, kjer je s trijezičnim, madžarsko-nemško-slovenskim napisom označena prisotnost nemške in slovenske manjšine v vasi, a spet ne dosledno. Cesta z Dolnjega Senika pelje proti Slovenski vasi, vmes pa je križišče, kjer je na desno odcep za vas Sakalovci – Szakonyfalva. Na križišču je smerokaz, ki nas usmerja v Sakalovce, a samo v madžarščini. Slovenska ves – Rábátófalva je nekaj časa imela

dvojezičen napis, ki pa je bil napačen, saj sta oba dela dvobesednega zemljepisnega lastnega imena bila zapisana – sicer z malimi tiskanimi črkami – z veliko začetnico. Po pravilih slovenskega pravopisa v naselbinskih imenih pišemo vse sestavine z veliko začetnico, izjeme so le neprvi prelogi in samostalniki vas/ves, mesto, trg, selo (če ne stojijo na začetku imena): Gornji Senik, Gornja Radgona, Murska Sobota, Sveti Jurij ob Ščavnici, Gorenja vas, Slovenska ves, Novo mesto, Stari trg, Opatje selo.

In že smo v mestu Monošter, oprostite, Szentgotthárd, saj boste slovensko poimenovanje mesta zaman iskali zapisano na krajevni tabli; res mi ni jasno, zakaj je to problem, ko pa vodstvene strukture v mestu vedno poudarjajo demokracijo in s tem veliko naklonjenost slovenski manjšini. Razprava o tem pa ni predmet mojega zapisa, o tem bodo morali kakšno reči drugi ljudje na drugem mestu.

Sredi mesta je pri gostišču Tromejnik križišče; cesta na desno pelje proti jugovzhodnemu delu Porabja. Po nekaj kilometrih se nam odpre pogled na vas Števanovci – Apátistvánfalva. Napis je dvojezičen, a tudi v tej vasi se ponavlja zgodba o nedoslednih dvojezičnih krajevnih napisih. Sredi vasi – vsaj mislim, da je to središče, kajti

tu so vse pomembne zgradbe – se cesta razcepi; tista naravnost pelje proti vasema Verica-Ritkarovci, ki sta po madžarsko ena vas Kétvölgy. Če pa v Števanovcih zavijemo po levem odcepu, pride mo v najmanjšo porabsko vas Andovci – Orfalu. In smo obredli celo Porabje.

Če naselje želi pokazati obiskovalcu ali naključnemu popotniku prijazno podobo, si omisli ob krajevnem napisu še kakšno prijazno sporočilo. Taka sporočila se lako nanašajo tudi na posebnosti pokrajine in popotnika opozorijo na to. Menim, da bi za mnoge popotnike, ki prestopijo državno mejo na mejnem prehodu Martinje-Gornji Senik, bil zelo prijazen in obetajoč napis (na primer pred krajevnim tablo) Dobrodošli v Porabju! Tak prijazen izraz gostoljubja ne bi nikogar motil. Tudi na začetkih vasi, ob krajevnih tablah bi lako stali napisi, npr.: POZDRAVLJENI V VASI GORNJI SENIK/ŠTEVANOVCI...!

Na koncu vasi pa: HVALA! NASVIDENJE! SREČNO POT!...

Zunanja podoba kraja, prvi vtis nam običajno veliko pove o kraju samem in njegovih prebivalcih. Zakaj ne bi bila ta podoba že na prvi pogled obetajoča in vabljava? (se nadaljuje)

Valerija Perger

Po plodnih šestih letih odhaja iz Budimpešte prvi slovenski veleposlanik na madžarskem Ferenc Hajós (drugi z leve). Prejšnji teden se je zadnjič v tej vlogi pogovarjal z novinarji, ki so pogosteje spremljali delo slovenskega veleposlaništva, jutri pa bo na obisku v Železni županiji. Tu se bo pogovarjal tudi z vodstvi slovenske državne narodnostne samouprave na Gornjem Seniku in Zveze Slovencev v Monoštru. Pogovor z veleposlanikom bomo objavili v prihodnji številki Porabja.

(eR)

OD SLOVENIJE...

Kreativna strategija obveščanja

Slovenska javnost mora dobiti o vključevanju v Evropsko unijo ter o uniji sami konkretne in korektno informacije. To je cilj kreativne strategije obveščanja javnosti o približevanju EU, ki je bila predstavljena pred kratkim v Ljubljani.

Slovenija stopa v intenzivni del priprav na EU, že sredi aprila se bo začelo preverjanje skladnosti zakonodaje kandidatki s predpisi EU, ki bo trajalo do poletja in bo skupno za vse kandidatke. Strategijo, ki jo je za Urad vlade za informiranje - ta je nosilec projekta obveščanja javnosti - pripravil lani izbrani konzorcij agencij, je na svoji zadnji seji potrdila tudi vlada. Javnosti naj bi bile na voljo informacije tako preko posebne telefonske linije, kot tudi preko interneta in različnih publikacij, namenjenih tako širši kot bolj specializirani javnosti. Še poseben pomen strategija daje komuniciranju z mladimi, kmeti, gospodarstveniki in novinarji.

Kulturni tolar

Državni zbor je na izrednem zasedanju s 65 glasovi "za" in le tremi "proti" sprejel zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe v kulturi, s katerim se bo na pobudo skupine 22 poslancev vseh strank v prihodnjih šestih letih (1998 - 2003) v približno enakih letnih deležih za določene programe zagotovilo 23 milijard tolarjev ali povprečno okoli 3,8 milijarde tolarjev letno.

Najvišji predstavniki treh vej oblasti o delovanju pravne države

V Ljubljani so se pred kratkim sešli najvišji predstavniki treh vej oblasti - predsedniki: Državnega zbora, Vlade in Vrhovnega sodišča. Janez Podobnik, Janez Drnovšek in Mitja Deisinger so spregovorili predvsem o tem, kako izboljšati in zagotoviti čim večjo učinkovitost sistema, s poudarkom na pravni državi in njeni kakovosti ter kako zagotoviti, da bi ljudje prihajali do svoje pravice na čim bolj in hitrejši način. Posebno pozornost pa so sogovorniki namenili tudi vlogam vseh treh vej oblasti pri vključevanju Slovenije v Evropsko unijo ter zaostankom na sodiščih, ki je eden osrednjih problemov, ki pesti slovenska sodišča.

PARAUVAN

Nej dugo nazaj, 8. februara smo tradicionalno posvetili svetek slovenske kulture. Ta lejpa prireditev je v Varaši v gledališči bila, gde smo priliko meli spoznati nauve knjige Franceka Mukiča, Slovensko slovnico. Morem povedati, da so knjige sploj dobre, sploj pa za nas, porabske Slovence. Gda je Francek predstavo svoje knjige, med dostimi je nika takšo povedo, ka me eške gnes ne nja na meri, kakoli ka sama tū nika tak čūtim. On je tak povedo, ka smo pri nas v Porabji zdaj že v 24-oj vōri nika naprajti za (porabski) slovenski jezik. Etak je tau slovnico najbole za našo volo napiso. Tak je pravo, če se kaj ne zgodi za jezik, te za 20 lejt več nede nikoga nej, s sterimi bi svetili den slovenske kulture. Človeka mraz trausi. Če smo sploj realni - pa k tomi ranč nej trbej biti pesimist - te je tau sploj bridka istina.

Ranč zatok se človek vsakšoj maloj stvari more veseliti. Najbole pa te, če vidimo, pa čūjemo, ka porabski jezik eške mladina tū guči, razmej, poštūje pa nūca. Pa te mi je nika napamet prišlo. Lani, gda je Slovenska zveza konca leta vkūp pozvala vse tiste naše, ki delamo v različni slovenski kulturni skupinaj, te sam sploj vesela gratala za edne, stare porabske slovenske rejči volo. Mojo veselje je sploj velko bilau zatok, ka sam tau rejč nej od svoji vrstnikov čūla, liki od edne mlade ženske.

Na prireditvi smo se pripravljali na večerjo. Kak je že tau šega, kölnarge najoprvin krū, šalato nosijo na sto. Pri meni je sejdla edna mlada školnikojca - rodjena v Števanovci, vci na seniški šauli, žive na Dolenjom Seniki - Ildiko Treiber. Ka se mi je že od začetka sploj vidlo, njej je napamet nej prišlo, da bi se vogrski zgučavala. Skauz je slovenski gučala s kompanijov, ki smo sedli pri stoli.

Pa kak so tej kölnarge tau šalato nosili, človeki so se sline cedile pa tej Pavlovi

refleksi so že začnili pri meni tū delati. Sramota es ali ta, vilice sam si v roke vzela pa sam se po šalati spūstila. Vidla sam, ka me Ildiko tak z ednoga kraja malo špajnsno gleda, depa zatok eden cajt nika ne pravi. Gda pa vidi, ka je že več šalate v mojom želaudci kak na taleri, mi gnauk samo etak pravi: "Vej pa ne bojte tak parauvan!"

Nej je prajla ka, gladauvni ali zandareči - ka bola nūcamo - liki parauvni. Lejpa stara porabska rejč. Sto bi se tomi nej veselijo. Kakoli ka me je sram bilau, ka sam rejsan parauvna bila, zatok sam sploj vesela tō bila.

Nika drugo mi je nej napamet prišlo, samo tau: nej istina, ka je naša mladina vse pozabila. Znajo. Lepau znajo slovenski. Navola je tau, ka ne gučijo. Neščejo? Sram ji je? Nej je znati. Edno je gvūšno. Če pūstimo, ka je eške gnes v naši glavaj, ka je na našom jeziki, če z decov nemo etak gučali, če nemo z njimi slovenski spejvali, te pride tisto, ka je Francek Mukič pravo. V tom naj pa ja nejma pravico. Rejsan vsi nika moremo naprajti za tau.

I.B.

Pismo iz Sobote

PETEK, TRINAJSTI

V tom mejsenci marci se je vse tak vkūper zamotalo, ka je tou več nej mogouče strpati, pravzaprav, kumaj smo vōstrpeli té rejsan čistak zmejšani mejsenc. Tam v njegovom začetki je ške skouz bilo sprtoletje, po tistom se je začala zima, te je prišo petek ranč na trinajsti den tretjoga mejsenca in ške isti den je biu pun Mejsenc, tista krugla na nebi. Vmejs med vsem tem pa se je godilo čūda reči.

Meriški astronomi so na tistom punom Mejsenci najšli vodou. Tou zdaj pomejni vsefele. In vse načik, kak so nas do zdaj včili in vse načik, kak smo do zdaj vedli. Takšo mene vsigdar najbole zmejša. Ne morem si pomagati, ali vse tou, ka si lidje na nouvo vōzbrodijo ali pa na nouvo goranajdejo, me samo nouroga dela. Od toga ranč neškem brodit, dapa, tomi ne moreš pobegniti. Zato sam se bojo, ka ta te petek trinajsti in pun Mejsenc z mene naredila. Ka najbole nouvo nouvoga de mi prineso tej den.

Vgojno sam ranč nej vūpo oprejti oči, najraj bi cejli den prespo in ostano v posteli. Dapa, služba je služba. Pridem tak ge v službo in že na dveraj me pajdaš pita:

- Miki, si že zvedo, ka je...

Ranč sam ga nej poslūšo, samo san se zdrou, ka sam

že vse zvedo in se za pou vōre zapro nut v sronjek. Dapa, tam ne moreš biti cejli den. Pa sam šou ta nazaj, gde me je čakalo delo. Ranč sam se dola vseu, že je cinko telefon. Boug moj, ka de pa zdaj, sam si brodo in s trepetljivo rokou zdigno slušalko.

- Prosim? sam se zgloso z ženskim glasom.

- Bi leko doubu Mikija, nika bi njemi rad povedo? se je zgloso tisti tam na drugom kraji.

- Vaj, njega pa nega, sledi ga pozovte, sam se lago tak po žensko in pokriu slušalko.

Vsi kouli mene so me z debelim glejdali, ge sam se pa delo nouri, kak če bi nika nej bilou in te je rejsan dvej vōri biu mer. Vej ranč ne vem, ka sam delo, če kaj vrejdnoga ali nej, samo ka čas mine. Gda sam si že brodo, ka se vse dobro skonča, me je pouzvo šef, naj se brž zglosim pri njemi. Tak me je polejvala aumanca, ka sam se zmejšo pri dveraj in odišo na ženski sronjek. Po tistom pa sam ške eno deset minut trepeto pred njegovimi dverami, ka mi zdaj li ške prajti, gvūšno kaj lagvoga ali pa kaj vcejlak nouvoga. S tem v glavej sam te li oupro dveri.

- Brž mi neka vōovadi, ka ge ne vōrvlem, ka je tou rejsan istina! mi je pogledno globoko v oči, meni pa je gratalo mrzlo doj po cejlom rbtu.

- Kkka, vam naj vōovadim?

- Sam zvedo, ka se prej tvoja tašča Regina, trno čedna ženska, zgučala s tistim svojim Fredijom, ka se prej vzemeta, se je začo smijati in se držati za debeli blek, ka se je cejli trouso.

- Ggge ne vejm, sam se obrno in napou zmejšani in napou nouri odišo, ne vem kama.

Nikak sam te li prišo domou in že na pragi me je žena pitala:

- Čūj, pomali trbej brodit, ka mojoj mami kūpiva za dar pa Frediji tō.

Nika sam nej pravo, samo sam se dola seu in se začo smijati sledi pa ške djoukati. Petek, trinajsti in pun Mejsenc ta trpela ške dugo, dugo.

I.B.

Nauvi stiki

Nej dugo je našo Društvo upokojencev obisk zadaubilo iz Slovenije, iz Moravski Toplic. Njinoga društva predstavnik - gospod Mekicar in gospod Gomboc - sta nas gorpoiskala zatok, ka bi rada nas, našo društvo spoznala. 27. februara smo se srečali na G. Seniki. Zvūn toga so nas te den že pozvali k njim na občni zbor (közgyűlésre), šteroga so meli 5. marca v vesí Andrejci. Od nas sta na tau pozvanje dva člana šla, Gabor Lazar z D. Senika pa ge. Za tau priliko nam je na pomauč skočila Državna slovenska samouprava, oni so nam dali prevoz.

Na njinom občnom zbori smo skurok iste probleme čūli, kak je mamu mi. Oni so ranč tak mlada organizacija kak mi. Članov je pa šestkrat več kak pri nas, oni majo 600 članov v društvu. Čūtiti je bilau, da so nas z veseljem sprejeli. Povedli so tau tū, da bi radi bili, če bi tau srečanje nej slednjo bilau, če bi te dvej društvu malo vkūp delali.

Za naše člane bi tau dobro bilau, zatok ka bi se s Slovenci leko srečali. V tom društvu je pa nej malo Madžarov tū nej. Oni so nam posebno radi bili zatok, ka so se leko malo madžarski pogovarjali z nami. Vsi so nas kaulagyrat vzeli, vsi so radi bili, da mi tak slovenski kak vogrski gučimo z njimi.

Tak mislimo, da s tem srečanjem, z nauvimi partneri de našo društvo bogatejšo, naši programi do se leko širili.

I.B.

MIKI

TURIZEM IN NARODNOST

Med 134 razstavljalci sejma — med 5. in 8. marcem — smo v Sombotelu odkrili tudi paviljon Zavoda za turizem iz Maribora. Otvoritve sejma se je udeležil tudi svetovalec Zavoda **Gojmir Vizovišek**.

- Ste prvič na sejmju Agra Savaria?

- Ne, Maribor je na tem sejmju drugič. Mi smo bili med prvimi razstavljalci na sejmju pred petimi leti. Takrat smo že tudi imeli svoj paviljon. V tistem paviljonu je razstajljalo nekaj podjetij iz Maribora in okolice. Tokrat pa prihajamo sem samo z informacijskim materialom. Na informacijski stojnici želimo predvsem zbuditi zanimanje za prihod gostov iz Szombathelya in okolice, iz Železne županije v Maribor. Maribor ima tudi na turističnem področju kaj ponuditi gostom iz Madžarske.

- Več Madžarov prihaja v zadnjem času v Slovenijo?

- Maribor je zanimiv predvsem za tiste madžarske goste, ki se zanimajo za zimski turizem. Smučišča v okolici Maribora, na Pohorju so tako po svoji težavnosti kot tudi glede cen gostom iz Madžarske dostopna. Naše podjetje, ki se ukvarja s turizmom na Pohorju — Športni center Pohorje smučarskega kluba Branik — praktično polni precejšnji del svojih kapacitet z gosti iz Madžarske. Madžari so naši dragi gostje v Mariboru in želimo si, da bi jih bilo vedno več, ker tudi kapacitete in ponudbe rastejo. Veseli bomo vsakega gosta, ki bo iz tega predela prišel v Maribor.

- Kako lahko gostje z Madžarskega, razen tega sejma, izvejo za te možnosti?

- Zavod za turizem, ki deluje pod okriljem Mestne občine Maribor, informira predvsem agencije tukaj na tem koncu Mad-

žarske. Po sejmju pa bomo gostili v Mariboru skupino predstavnikov agencij iz Szombathelya in okolice, ki jim bomo v dvodnev-

Gojmir Vizovišek

nem študijskem potovanju preko Maribora in okolice razkazali ponudbo, ki bi jo ponujali skozi vse leto prebivalcem Szombathelya in okolice.

- Imate kakšne stike tudi s porabskimi Slovenci?

- S porabskimi Slovenci imamo stike v prvi vrsti na kulturni ravni. Folklorne, literarne skupine in krožki obstajajo, ampak gospodarskega sodelovanja, vsaj na relaciji Maribor-porabski Slovenci ni kaj dosti. In ravno tu bi želeli tudi pomoč in sodelovanje teh skupin, ker to je pravzaprav naša oporna točka. Mi iz mariborskega in štajerskega konca nasploh si z madžarsčino ne znamo pomagati. Glavna ovira, zakaj pravzaprav do močnejšega sodelovanja in obsega sodelovanja ne pride, je ravno jezik. Tu bomo verjetno morali z obeh strani še marsikaj napraviti za to, da bi se začeli medsebojno informirati in si ponujati roko sodelovanja tudi na tem področju. Tako kot so vaše kolegice tukaj na tej stojnici informatorka za naše potrebe. Tako mislim, da je treba začeti zdaj to izgrajevati, da bomo na-

šim ljudem tudi v podjetjih lahko rekli: če nimate človeka, ki bi obvladal madžarski jezik, so naši rojaki na Madžarskem tisti, ki vam bodo z veseljem pomagali. Priznanje vam, da ohranjate ta jezik! Nam je to hkrati sporočilo, da premalo upoštevamo to, kar vi gojite. Tako, da mi skušamo zdaj ta led prebiti in sem prepričan, da bomo večkrat tukaj na sejmju in tudi na enem od letošnjih sejmjev ponovno prisotni.

- Usmerjate kakšne skupine tudi v Porabje? Poznajo Mariborčani in okoliški prebivalci Porabje, porabske Slovence?

- Jaz nisem zdaj tukaj samo predstavnik občine Maribor in strokovni sodelavec Zavoda za turizem, ampak sem bil dolga leta tudi član pevskega zbora Slava Klavora in njegov predsednik. Ta zbor je v preteklosti večkrat bil tudi v Szombathelyu, med našimi rojaki na Madžarskem. Tega sodelovanja je zdaj zelo malo. Prepričan sem, da, če bi bila kakšna pobuda z vaše strani, bi se tu dalo marsikaj napraviti. Naši ljudje so pripravljeni priti sem, ker je ta dežela na

vsak način zanimiva in privlačna. Posebej še, če lahko pridemo med svoje rojake, se lahko v svojem jeziku pogovorimo, preko svojih ljudi spoznamo kulturo nekoga drugega tudi v tem prostoru. Naša vrata so odprta za te vrste sodelovanja. Mi smo tukaj zato, da bi informirali in spodbudili zanimanje rojakov pa Madžarov za naš prostor. Enako ostajamo odprti tudi za naše ljudi, da pridejo sem. Toda manjkajo nam informacije iz tega prostora. Kaj vse Slovenci iz matične domovine lahko skupaj doživijo z našimi rojaki, z vami, ki tukaj živite? Maribor je v tej prijateljski povezavi s Szombathelyem eden tistih, ki je prav poklican k temu, da bi na tem področju začel kaj več delati. Ko smo pripravljali program sodelovanja na sejmju v tujini, ko smo o tem govorili z našim županom dr. Križmanom, je bilo vse takoj potrjeno. Je tudi politična pripravljenost za sodelovanje Maribora s Szombathelyem, Železno županijo velika in sem prepričan, da se bo iz tega dalo napraviti kaj koristnega za obe strani.

fr. m.

... DO MADŽARSKE

SPOMINSKA PLAKETA AVGUSTA PAVLA

Ob 15. marcu, madžarskem državnem prazniku, je dobila **Vera Gašpar**, dolgoletna članica gornjeslovenskega pevskega zbora, spominsko plaketo Avgusta Pavla. Priznanje, ki ga je ustanovila Skupščina Železne županije, je namenjeno manjšinskim kulturnim delavcem.

PODPORE JAVNEGA SKLADA

Javni sklad za narodne in etnične manjšine na Madžarskem je na svoji seji, 12. marca, ocenil prošnje v tematskih sklopih: tradicionalni, kulturni in znanstveni programi, regionalni in lokalni manjšinski mediji, ljubiteljska in profesionalna manjšinska gledališka dejavnost.

Slovenske organizacije, institucije in samouprave so dobile 2.152.000 forintov. **Sklad tromejniki: 550.000; Slovenska samouprava Števanovci: 300.000; Slovenska samouprava Dolnji Senik: 80.000; Samouprava Sakalovci: 177.000; Slovenska samouprava Andovci: 150.000; Slovenska samouprava Monošter-Slovenska ves: 200.000; Zveza Slovencev na Madžarskem: 500.000; Društvo slovenskih upokojencev: 110.000; Budimpeštansko slovensko društvo: 85.120.**

NASTOPI PORABSKIH LJUBITELJSKIH SKUPIN

• 25. marca so se porabski gledališčniki predstavili na reviji gledaliških skupin v Murski Soboti.

• 28. marca bodo števanovske ljudske pevke nastopile v Budincih na Gorickem, kjer ta dan prirajajo slovesnost ob materinskem dnevu.

• 28. marca ob 19.30 uri bo nastop gledališke družine Nindrik-indrik v Čepincih v zadržnem domu, naslednji dan jih čakata dva nastopa, in sicer ob 14. uri v kulturni dvorani v Kuzmi, ob 19. uri pa v Rogaševcih.

Od 8. januara 1998 leko poslušate

SLOVENSKE ODDAJE RADIA GYŐR

vsikšo nedelo od 8.30 do 9.00 vöre

na UKV (URH Kossuth Rádió) pa na srednjom vali (stari Petőfi Rádió)

vsikši pondejlek od 21.30 do 21.55 vöre

na srednjom vali (stari Petőfi Rádió).

V pondejlek leko čujete slovenski program kauli Debrecena, Miskolca, Nyiregyháze, Pécsa, Szegeda i Szolnoka tő.

Bratske vezi med Mursko Soboto in Bethlehemom

Mladi košarkarji soboškega kluba Creativ so med februarjskim devetdnevnim potovanjem po ZDA obiskali tudi mesto Bethlehem v zvezni državi Pensilvanija, ki je od 8. junija 1996. leta pobrateno z Mursko Soboto. Ameriški Prekmurci, katerih starši in stari starši so ob prelomu tisočletja prišli s

poznajo tega ali onega. Priimki njihovih sorodnikov in imena porabskih in prekmurskih krajev, kjer ti živijo, so se vrstila kot po tekočem traku. Nekateri med njimi so brž ugotovili, da so celo v daljnem sorodstvu. Skratka, bilo je veselo in pristrčno, utrnila pa se je tudi marsikatera solza sreče, pričakovanja

reč spreminja podobo industrijskega mesta - vse bolj postaja mesto majhnih in uspešnih podjetnikov in trgovcev. V Bethlehemu ima sedež tudi univerza, kjer se študentje izobražujejo za tehnične poklice. Med ameriškiimi univerzami ima velik ugled. Strokovnjaki pa jo uvrščajo kar na

sprejel tudi bethlehemske župana Donald Cunningham, katerega babica je bila Slovenka in se je pisala Čuk. Župan se je tudi sam pohvalil, da se po njegovih žilah pretaka tudi nekaj slovenske krvi. Vsem petdesetim gostom iz pobratene Murske Sobotice je podaril po eno grafiko z motivom Bethlehem in se z njimi sprehodil po mestni hiši. Z veseljem je sprejel tudi vabilo soboškega župana Antona Slavica, naj letos junija, ko bosta mesti praznovali drugo obletnico pobratenja, obiše Mursko Soboto.

Bethlehemske rojake so gostom razkazali znamenitosti Bethlehem in nje-

"žujca", ocvirkove pogače, "genjene" orehove in makove pogače, bograč itd. Tudi veliko torto so spekli in jo podarili Zlatku Kostriču in Suzani Bogar, ki ju je pater Martin Križolog poročil v obnovljeni slovenski cerkvi v New Yorku. Veliko je bilo tudi medsebojnega obdaruvanja. Mladi košarkarji so dobili za spomin majice s pobratimskimi napisi dveh mest in bethlehemske zvezdo. Tudi mladoporočenca sta dobila darilo itd.

Slovo je bilo veselo in žalostno hkrati. Številni naši rojaki, ki so bili z nami vseh pet dni bivanja v Bethlehemu, so se zbrali pred hotelom, od koder

Skupinski posnetek za spomin na obisk v Bethlehemu.

trebuhom za kruhom čez veliko lužo, so jih sprejeli pristrčno in gostoljubno. Kar pet dni so se trudili, da so se mladi košarkarji, ki so jih spremljali še njihovi trenerji, nekaj staršev in ljubitelji košarke, v Bethlehemu počutili kot doma.

Že prvi dan so gostom iz domačega kraja, ki so si pred tem nekaj dni ogledovali tudi turistične zanimivosti New Yorka in si ogledali tudi dve tekmi NBA košarkarske lige, pripravili pristrčen sprejem v dvorani evangeličanske cerkve St. John. Fantje so najprej odigrali tekmo s cerkvenim moštvom, nato pa je sledilo družabno srečanje z blizu dvesto prekmurskimi rojaki iz Bethlehem in njegove okolice. Veliko so si imeli za povedati, največ pa je bilo vprašanj o tem, ali gostje iz domačega kraja

in seveda domotožja po domovini njihovih starih staršev in staršev.

V Bethlehemu in njegovi bližnji in tudi daljnji okolici živi blizu sedem tisoč potomcev druge in tretje generacije Slovencev, ki so se konec prejšnjega in v začetku tega stoletja preselili v Bethlehem iz krajev med Rabo in Muro. Moški so se zaposlili v veliki bethlehemske jeklarni, ki je nekoč zaposlovala kar 35 tisoč delavcev, zdaj pa jo zapirajo. Ženske so našle zaposlitev v šivalnicah konfekcije in v tobačnih obratih. Danes se njihovi potomci ukvarjajo z različnimi posli, saj bodo jeklarno še letos dokončno zaprli, pa tudi konfekcijskih obratov je v mestu malo. Bethlehem, ki ima 85 tisoč prebivalcev, nam-

peto mesto med vsemi ameriškiimi univerzami. Na njej že študira tudi nekaj študentov iz Slovenije.

Mlade soboške košarkarje in njihove spremljevalce je

Frank Podlessek in Štefan Antalič sta mlade košarkarje obdarila z bethlehemske zvezdami, simbolom mesta in njihovih prebivalcev.

Ameriški Slovenci so kar požirali novice iz domačega kraja, ki so jih v Bethlehem prinesli rojaki iz Murske Sobotice.

gove okolice, jih popeljali v mesto York, kjer so si ogledali proizvodnjo svetovno znanih ameriških motorjev znamke Harley Davidson itd. Fantje so si v Bethlehemu ogledali še tri vrhunske košarkarske tekme in za konec odigrali še drugo košarkarsko tekmo z ekipo St. Anna. Resničen konec njihovega petdnevnega obiska v Bethlehemu je bila zaključna prireditev, ki so jo ameriški Prekmurci pripravili v dvorani katoliške cerkve. Mize so se kar šibile od prekmurskih dobrot, med njimi so bile prave prekmurske kolone,

smo se z avtobusom odpeljali na letališče v New York. Med njimi seveda nista manjkala Pečkova Mariška in Frank Podlessek, ki sta "kriva", da je mladi prekmurski rod prišel na obisk v Bethlehem. Zbrali so se tudi vsi člani slovenskega komiteja s predsednikom Štefanom Antaličem na čelu pa Bob Rogan, Grajova Ana, Ballekovi itd. Besede slovesa so se mešale z obljubami, da se bodo takšna srečanja ponovila - v Bethlehemu in v Murski Soboti.

Besedilo in slike:
Ivan Gerencer

Več znaš, več veljaš

Fraza, ki sem jo uporabila za naslov tega zapisa, je sicer že malo obrabljena, ampak njeno sporočilo še vedno drži. Tega se zavedajo tudi porabski učitelji in vzgojiteljice, za katere smo v mesecu marcu pripravili kar nekaj zanimivih izobraževanj.

10. marca so se vzgojiteljice porabskih narodnostnih vrtcev udeležile celodnevnega izobraževanja - hospitacije v dvojezičnem vrtcu v Prosenjakovcih v Sloveniji. Dejavnost je potekala v okviru teme *Življenje in delo naših dedkov in babic*, ki je v tem vrtcu rdeča nit dejavnosti skozi vse leto. Malčki so s pomočjo vzgojiteljic pripravili razstavo predmetov in fotografij iz življenja prednikov; povabili so tri prijazne babice, ki so prikazale, s čim so se ukvarjali vaščani ob dolgih, zimskih večerih nekoč. Skupaj z malčki smo si ogledali luščenje bučnega semena, ličkanje koruze in pletenje različnih predmetov (čekarjev, copat, košaric) iz koruznega ličja. Porabske vzgojiteljice so v prosenjakovskem vrtcu dobile številne zanimive ideje, za katere se lahko zahvalimo prijazni vzgojiteljici Teji in vodstvu vrtca. Upam, da bodo dale priložnost tudi porabskim babicam, ki prav tako znajo še veliko lepega, in jih povabile v svoje vrtce, da bodo malčkom s svojim delom in lepo porabsko besedo pričarale kaj novega in zanimivega.

17. marca pa je hospitacijski nastop na temo *Pomlad* pripravila v števanovskem vrtcu vzgojiteljica Agica Holec. Prisotne so bile vse vzgojiteljice, ravnatelj števanovske šole

Laci Kovač in svetovalki, Erika Glanz ter avtorica tega zapisa. V strokovnem razgovoru smo ugotavljali, da je taka izobraževalna dejavnost zelo koristna in potrebna, saj daje veliko novih strokovnih, predvsem pa jezikovnih spoznanj, ki bodo koristila vsem vzgojiteljicam.

24. marca se je 10 porabskih učiteljev udeležilo hospitacij na Osnovni šoli II v Murski Soboti. Prisostvovali so pouku slovenskega jezika v 4. in 7. razredu. Izobraževanje je bilo izredno uspešno, upajmo, da bodo dobre ideje murskosoboških učiteljic naletele na plodna tla tudi v Porabju.

Organizator in v veliki meri izvajalec vseh teh izobraževanj je Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota, v sodelovanju s porabsko svetovalko.

Prav tako pa poteka v Monoštru tečaj slovenskega jezika, ki se ga udeležuje 13 vzgojiteljic in učiteljev; vse pa je pripravljeno za strokovno pomoč vzgojiteljic iz murskosoboškega vrtca porabskim vrtcem. Ta dejavnost se začne 31. marca, o njej pa bomo pisali podrobneje v naslednji številki.

Valerija Perger

8. marec

Lep dan za nas

8. marec je praznik vseh žena, zato je to eden izmed najlepših praznikov.

Posebej je bil ta dan lep za učence gornjeseniške osnovne šole. V nedeljo popoldan ob tretji uri so se predstavili vaščanom. Pokazali so, kako delajo, kaj novega so se naučili v tem šolskem letu.

Bil je lep sončen dan. Dvorana se je napolnila. Za lutkovno skupino je bila to premiera, zato smo bili še bolj vznemirjeni. Letos smo se naučili novo igrico z naslovom *Zmaj Direndaj*. Pravljičjo Kajetana Koviča je priredil in postavil na oder naš mentor Miki Roš. Lutke so si naredili otroci sami. Igralcev je 10 in vsi delajo z velikim navdušenjem in veseljem. Dobro je biti med njimi!

Naslednji nastop za lutkovno skupino bo 23. marca v Murški Soboti, v grajski dvorani. Do takrat imamo možnost še vaditi in upamo, da bo naslednji naš nastop še uspešnejši. Dobro je videti, da se občinstvo veseli, smeje in da nam ploska. Učencem in učiteljicam se je za njihov trud zahvalil tudi župan Martin Ropoš. S čudovitimi šopki rož je presenetil učiteljice in mentorje, oz. vse tiste, ki se trudijo za to, da bi se slovenska beseda ohranila. Tudi starše vseh udeležencev programa je pogostil, ženske pa obdaril z eno cvetlico. To je bilo zelo lepo! Še enkrat hvala v imenu vseh nas!

Mentorica lutkovne skupine
OŠ Gornji Senik

8. marca smo imeli nastop v kulturnem domu na Gornjem Seniku. Program se je začel ob tretji uri. Najprej so glasbeniki igrali. Zaigrali so slovenske in madžarske pesmi. Folklorna skupina je plesala ljudske ples. Tudi jaz sem plesala. Potem sem igrala z lutkarji. Gledalcem je bil zelo všeč Zmaj Direndaj. Potem so nas povabili v županov urad, kjer smo dobili sok in pogače. Starše so tudi pogostili, žene so dobile nagelj. Vsa naša družina se je dobro počutila. Upam, da bo 8. marec vsako leto tako lepo praznovan.

Andreja Čizmaš 4.r.
OŠ Gornji Senik

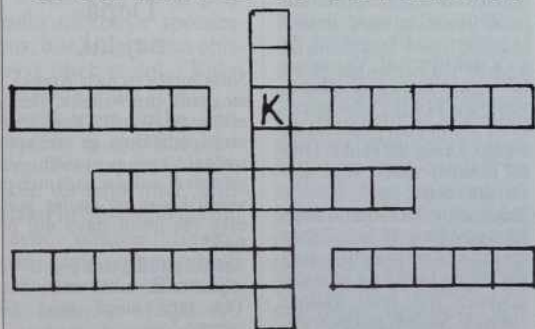
V nedeljo smo imeli praznik v kulturnem domu. Program se je začel ob tretji uri. Najprej je naš župan pozdravil žene, dekleta in vse tiste, ki so prišli gledat program. Najprej so nastopili glasbeniki, ki so zelo lepo igrali na harmonike. Potem so prišli plesalci osnovne šole in lutkovna skupina, s katero sem nastopila tudi jaz. Zaigrali smo *Zmaja Direndaja*. Mislim, da se nam je nastop posrečil, ker so nam dolgo ploskali. Na koncu so zopet zaigrali muzikantje. Na koncu nas je naš župan povabil v šolo, kjer smo dobili pogače in pijačo. Tudi matere je povabil, one so dobile rože. Mislim, da bo ta dan ostal vsakemu v lepem spominu. Hvala skupinam, županu in Mikiju.

Osmega marca smo imeli nastop v kulturnem domu na Gornjem Seniku. Program se je začel ob treji uri. Najprej so učenci glasbene šole igrali, potem je folklorna skupina plesala. Lutkovna skupina je zaigrala *"Zmaj Direndaj"*. Potem smo šli v županov urad, kjer so nas pogostili, mamice pa so dobile rože za dan žena. Naša družina bi želela več takih lepih nedeljskih nastopov.

Gabor Ropoš 4.r.
OŠ Gornji Senik

Bernadett Gyeček 4.r.
OŠ G. Senik

GLAVNA DELA "REALISTA"

Prekmurski Madžari za 15. marec

KOGA MOTI ZALA GYÖRGY?

Petnajsti marec, madžarski državni praznik, so počastili tudi prekmurski Madžari. Že uveljavljeno poteka v marcu veliko prireditev, med katerimi je bila osrednja prav petnajstega marca v Lendavi.

Če je bila slovesnost pred spominskima obeležjema Kossuthu in Széchenyiju in na koncu še Sándorju Petőfiju enaka ali podobna dosedanjim, tako po videzu kot po vsebini, velja poudariti vlogo prve madžarske knjigarne, ki so jo odprli v središču Lendave. V knjigarni Bánffy - poimenovana je po plemiški družini - so na voljo madžarske knjige, revije in časopisi. Zagotavljajo, da so cene nižje kot na Madžarskem.

Pomemben delež, dvajset tisoč mark, je prispevala fundacija Új kézfogás, pomagala pa je tudi A banka. Knjigarna je namreč v prostorih te banke, ker knjigarna "dalj časa ni dobila prostora v centru našega mesta", kot je dejal predsednik Pomurske madžarske narodnostne samoupravne skupnosti József Balaskó.

Iz slavnostnega govora, oslanjajočega se na bogato madžarsko zgodovino in zlasti na 150-letnico marčne revolucije, je zanimiva tudi naslednja misel: "Ker veljajo pravice manjšin v Sloveniji tudi v evropskem merilu za vzorne, nas znova in znova razžalosti onemogočanje njihove uresničitve na lokalni ravni. Mednje sodi tudi poimenovanje lendavskih ulic, kar je ena bolečih točk tukajšnjih Madžarov. Saj bi si velikani, kot je Zala György, vsekakor zaslužili od svojega rojstnega mesta vsaj toliko spoštovanja, da bi poimenovali ulico po njih". Tako je dejal József Balaskó, in v primeru Györgya Zale je res težko pojasniti, koga moti kipar, katerega dela si sredi Budimpešte vsak dan v poprečju ogleda nekaj tisoč turistov iz vseh koncev sveta. (Avtor tega poročila se ne bi zavzemal za ime ulice po Györgyu Zali, če bi bil le-ta nekoč madžarski kralj in ne kipar, katerega dela vidimo po celi Madžarski.)

eR

Smo velka držina

Dugo lejt nam naši fantje pevskega zbora A. Pavel prinesejo nika lejpora na dan žena, naberejo nam cvetje, prinesejo čokolado. Zdaj sem si pa tak zbrodila, ka to moremo vovaditi, kak nas oni poštujejo, kak mlade tak stare članice mešanoga zbor-a.

Letošnje leto smo pa eške bole bogato svetili. Dobili smo nove fante v zbor. Eden med njimi na den žena praznuje svoj den, on nas je s pecivom čako. Zraven je biu ešče Margitin rojstni den, njo smo tó pozdravili. To pa za zatok, ka smo edna velka držina, štera se poštuje v dobrom in lagvom. Vaja je bila zatoga volo kratiša, dapa nauvoga člana, Zolija, pesem, ka si go je zaželeu, smo spejali, Mi, Slovenci...

Rejsan smo leko veseli, ka smo dobili nauve fante, steri se z veliko volauv včijo in spejvajo naše pesmi, kak ljudske tak cerkvene. Matere in očetje vsej tej mladi deklin in pojbov ste leko gvüšni, da so v dobrij rokaj. Vse to pa leko zavalimo naši zborovodkinji, Mariji. Ona je odlična voditelica, posebno če vejmo, ka nej Slovenka. Ona se posebej more včiti slovenske tekste.

Tak mislim, ka z merno dūšo leko povejmo, ka je naš zbor takšen kak velka držina. Bog daj, ka de ta držina ešče du-go-dugo lejt leko vkūper spejvala, vkūper praznovala. Podje, še gnauk lejpa (h)vala za vaše lejpe besede in nagelčke. Bog vam plati.

Vaša teta Vera

Nika za smej

Ka nas čaka, človek ne zna naprej

Naš Francek se je etognauk v edno velko kompanijo nut zmejšo. Tam so dosta veseloga pa dosta hejca delali, ka se ma je tau sploj vidlo. Eden je baukse pa vekše hejce vedo kak drugi. Zdaj je pa naš Francek prišo na red, on je tū nika smejšnoga mogo povedati, tak se je šikalo. Francek zdaj etak pravi: "Vejte, moji dragi padaši, včasín je človeška paut špajsna, človek ne zna, ka ga čaka. Samo si vzemite peldo od mene. Glejte, ge pa moja žena sva dvajsti lejt brez brig, sploj srečno živel-a. Pa te gnauk samo..."

"Ka se je pa te gnauk samo zgodilo?" ga nepotrplivo spitavajo vsi.

"Te sva se gnauk samo spoznala pa sva se oženila..."

Depa nej tak

Naša Jucika pa naša Aranka si etognauk prpovejdata. Jucika etak pravi Aranki: "Vejš, draga moja padaškinja, ge sam sploj srečna s svojim možom. Vse mi obredi, sploj je padanten pa vsakši keden mi kaulag rama eške vse lepau travo doj pokosi."

Aranka pa zdaj etak pravi: "Vej je pa tau nej takšo velko delo. Tau moj mauž ranč tak napravi."

Jucika pa: "Dam valati, ka napravi, depa travo gvüšno ka ne zrejže doj tak kak moj. Moj go s tistimi škarici doj zrejže, s sterimi si nojete doj rezjamo."

Merni sen

V Varaša v Tromejniki si etognauk naš Kalman pa naš Janči etak gučita. "Ge tak mislim, sto dosta pejnaz ma, je sploj srečen, ranč tak tisti tū, šteri lejpo ženo ma," pravi Kalman.

Janči pa: "Po mojom je pa tak, ka steri nejma nej tau pa nej tisto, tisti merno spi."

I. B.

Porabje

**ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deák Ferenc út 17,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3. 11. 1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13. točki tarife 3. zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.